

TÜRK ANAYASA HUKUKU

07.12.2018 - 5. Ünite YASAMA

Yasama Fonksiyonu:

Maddi Tanım: genel, sürekli, objektif ve kişisel olmayan işlemler yapmak, yani kural koymak

Şeklî Tanım: yasama organı tarafından yasama usullerine uygun olarak yapılan bütün işlemler

Anayasa Hukuku Bakımından: TBMM'nin yasama usullerine uygun olarak yaptığı işlemler

DOĞURDUĞU HUKUKİ SONUÇLARA GÖRE İDARİ İŞLEMLERİN SINIFLANDIRILMASI

- **Düzenleyici İşlemler (Kural İşlem)** Soyut ve genel kural koyan, bir kez uygulanmakla tükenmeyen, gayri şahsi, muhataplarını bir kategori olarak ele alan işlemlerdir. "**65 yaşını dolduranlar emekliye ayrılır**" kuralı
- **Birel İşlemler** Somut olarak belli bir kişiye ilişkin, muhatabını ismen belirleyerek onun üzerinde doğacak hukuki sonuçları öngören; çoğu kez düzenleyici işlemin somut durumu uygulanması niteliği taşıyan işlemdir: **65 yaşını dolduran M.A'nın emekliye ayrılması**
- **Şart İşlem** İlgilisini, daha önceden kanun ya da düzenleyici işlemlerle öngörülmüş bir hukuki statüye sokan, statüden çıkaran ya da statü değiştiren işlemlerdir. **üniversiteye öğrenci kaydı.**
- **Öznel İşlem** İlgilinin öznel şartlarındaki farklılıklardan doğan bir idari işlem türüdür. Burada yapılan işlem, öyle bir işlemdir ki ilgilinin öznel şartlarına bağlı olarak sonucu da önceden belirlenmiş olmadığı gibi değişiklik meydana getirir. **Vergi miktarının tespiti işlemi (sonucu kişiye göre değişir)**
- Düzenleyici işlemlerde de (60 gün) birel işlemlerde de işlemin yapıldığı tarihten itibaren belli bir süre içerisinde dava açma hakkı söz konusudur. Bu süreler dolduktan sonra hukuka uygunluk karinesi kesinleşir ve dava açma hakkı düşer.

TBMM Görevleri = Yasama Fonksiyonu (Anayasa Md 87)

- Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak;
- bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek;
- para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek;
- milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak;
- TBMM üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilanına karar vermek
- Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek.

Anayasa'nın Verdiği Diğer Görev Ve Yetkiler

1. Anayasayı değiştirmek (m.175).
2. İçtüzük yapmak (m.95).
3. Anayasa'nın 119'uncu maddesindeki şartlar çerçevesinde verilen olağanüstü hâl ilan edilmesi kararını onaylamak ve gerektiğinde dört ayı geçmemek üzere uzatmak (m.119).
4. Olağanüstü hâl sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerini üç ay içinde görüşüp karara bağlamak (m.119/son).
5. Kamu Baş denetçisini seçmek (m.74).
6. Anayasa Mahkemesine üye seçmek (m.146).
7. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelerini seçmek (m.133).
8. Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye seçmek (m.159).

KANUN

Şekli-Organik Anlamda: Anayasanın öngördüğü yetkili organ tarafından, Anayasada belirtilen usul ve biçimde kabul edilerek yürürlüğe konulan yazılı hukuk kuralları (tanımda muhteva ve kapsam önemli değil)

- belli bir kişiye maaş bağlanmasına ilişkin kanun,
- bireyleri belli bir duruma sokan vatandaşlık ve kadro kanunları,

- Maliye Bakanlığının vergi toplama ve harcama yapmasına izin ve yetki veren bütçe kanunu
- Maddi Anlamda:** yasama organı tarafından, belli usullere uyularak çıkarılan ve yürürlüğe girmesinden itibaren toplum için uyulması zorunlu olan genel, soyut ve sürekli kurallar

PARLAMENTO KARARLARI

Şekli Tanım: TBMM'nin kanun dışındaki bütün işlemleri

Birinci Grup: yasama organının iç örgütlenmesine ve çalışma düzenine ilişkin kararlar

İkinci Grup: yasama organının yürütmeye karşı kullanabileceği bazı denge ve denetleme mekanizmalarını işletmesiyle ilgili kararlar

Üçüncü Grup: yürütmenin bazı işlemlerinin yasama organınca onaylanması

Dördüncü Grup: yasama organının yüksek yargı organlarına ve bağımsız idari kurullara üye seçmesine ilişkin kararlar

Beşinci Grup: yasama organının "yürütme işlemi" niteliğindeki kararları

İÇ TÜZÜK KURALLARI (Anayasa 95/1)

Yasama meclislerinin kendi iç çalışmalarını düzenlemek amacıyla koydukları kurallardır, Meclis Başkanı'nca yayımlanır.

Yasama Organı

- Genel oyla seçilen 600 milletvekilinden oluşur.
- Seçimler 5 yılda bir Cumhurbaşkanlığı seçimi ile birlikte yapılır.
- Üye tamsayısının 3/5 çoğunluğu ile (360) seçime gidebilir
- Seçim Sistemi: d'Hondtlu nisbi temsil, ülke barajı (yüzde 10) ve kural olarak her ilin bir seçim çevresi olmasını öngören bir sistemdir.

Milletin Temsili İlkesi:

- Milletvekilleri, seçildikten sonra seçmenlerce azledilemezler.
- Seçmenler, milletvekillerine hukuken bağlayıcı nitelikte direktifler veremezler (emredici vekalet yasağı)
- Milletvekilleri, milletvekilliğinden ve partilerinden istifa edebilir veya parti değiştirebilirler.
- Milletvekilinin seçildiği seçim çevresindeki coğrafi ve demografik değişimler milletvekilliği statüsünü etkilemez.

Yasama sorumsuzluğu, TBMM üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.

Yasama Dokunulmazlığı: seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz. Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâli ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14'üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır

- siyasi parti gruplarınca, yasama dokunulmazlığı ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Milletvekilliğinin sona ermesi

- **üyeliğin düşmesi:** istifa, kesin hüküm giyme veya kısıtlanma, milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme, devamsızlık
- **Diğer sona erme nedenleri:** TBMM seçimlerinin yapılması, cumhurbaşkanı seçilme, cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanma, ölüm, gaiplik

TBMM Yapısı

Başkanlık Divanı	Meclis Başkanı, Başkanvekilleri, Katip üyeler ve İdare Amirlerinden oluşur. Başkanlık Divanı, Meclisteki siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.
------------------	--

Meclis Başkanı	bir yasama döneminde iki seçim yapılır, ilk seçilenin görev süresi iki yıl, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.
Siyasi Parti Grupları	Siyasi partiler, Meclis çalışmalarına Meclisteki grupları aracılığıyla katılırlar. Siyasi partilere mensup milletvekillerinin Meclis komisyonları ve Genel Kuruldaki tavır ve oyları bu grup toplantılarında belirlenir.
Danışma Kurulu	TBMM Başkanının başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya onların yazılı olarak görevlendirdiği birer milletvekilinden kurulur
Meclis Komisyonları	Konuların Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna gelmeden önce görüşülerek olgunlaştırıldığı kurullardır.

Meclis Tatili

- 1 Temmuz'da başlayacak şekilde Ekim ayına kadar maksimum 3 ay yıllık tatil ve 15 güne kadar ara tatil
- Tatilde iken Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı ya da üyelerin 1/5 çoğunluğunun yazılı talebi Meclisi toplantıya çağırabilir.

Meclis Toplantısı

- Üye tam sayısının en az 1/3 'ü ile
- Katılanların **salt çoğunluğu** ile karar verilir ancak bu sayı üye tamsayısının 1/4'ünün bir fazlasından az olamaz.

Hazırlayan: : Mustafa AFYONLUOĞLU / 05.12.2018